

REȚELELE SOCIALE ȘI PROTECȚIA DATELOR PERSONALE

“Cred că jumătate din clasa mea (inclusiv eu) și cam 20% din tot liceul meu sunt dependenți de Facebook. Nu este foarte bine, îmi propun să fac ceva și amân din cauză că stau prea mult pe Facebook. Am început să intru pe Facebook mai întâi când ajung la pc și nu să imi verific mailul. Dacă nu am acces, gen 2 zile, la facebook, simt că nu mai traiesc. Știu că nu e bine, dar încerc să mă cumpățez.....” (Ștefania - 17 ani)

„Eu foloseam Facebook-ul pentru distracție cu prietenii, când într-o zi am descoperit că profesorul nostru de TIC avea și el cont. Am creat un grup special pentru clasa noastră și acum schimbăm acolo informații despre teme, dar și chestii amuzante.” (Stefan – 16 ani)

„Colega mea a postat niște fotografii personale pe contul ei de Facebook care mai târziu au fost copiate și folosite în cadrul unui videoclip pe Youtube, care nu a pus-o într-o postură foarte bună și care a stârnit numeroase discuții, chiar între prieteni care au continuat cu glume la adresa ei.” (Andra - 15)

O rețea de socializare este, general vorbind, o rețea de persoane cu scopuri comune, cum ar fi o rețea de studenți, politicieni, dar chiar și de hoți, în contrast cu rețelele tehnice ca rețeaua de telefon. Rețelele de socializare din web (Internet) sunt numite și „rețele sociale”⁹

Rețelele sociale online au devenit populare în 2003, o dată cu lansarea unor website-uri ca ”Friendster”, ”MySpace” sau ”LinkedIn”. Astăzi, din ce în ce mai multe rețele sociale sunt create pe Internet. Ele funcționează fie ca spații online generale, fără să urmărească un anumit domeniu de interes și pun laolaltă adolescenți și adulți, oameni obișnuiți și figuri publice, profesioniști și amatori. Dar ele pot deveni și adevărate ”cluburi private” care se specializează și se adresează unor zone de interes specifice (comunități comerciale, științifice, culturale sau artistice, partide politice, organizații profesionale, divertisment etc.

Statistici

- 47% dintre copiii români cu vârste cuprinse între 9 și 16 ani au un profil pe o rețea socială.
- 44% dintre copiii români, în special adolescenții, au profilul de pe rețelele de socializare setat ca public, în timp ce 22% dintre copii postează informații precum adresa sau numărul lor de telefon.
- 57% dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 9 și 16 ani din Europa au un profil pe o rețea de socializare. Această cifră este mai mică pentru copiii între 9 și 12 ani dar crește foarte mult în cazul adolescenților – 81% dintre copiii cu vârste între 15-16 ani au un profil.

Livingstone, S, and Haddon, L (2009-2011) EU Kids Online: Final report. LSE, London: EU Kids Online (EC Safer Internet Plus Programme Deliverable D6.5.

- În România există în momentul de față aproximativ 6 milioane de utilizatori, cu o rată de penetrare a populației de 27%. Cei mai mulți utilizatori români au vârste cuprinse între 18-24 de ani (29%) și 25-34 de ani (29,9%), dar observăm și o prezență destul de ridicată a copiilor cu vârste cuprinse între 13 și 17 ani (14,8%). (Facebrands, 2013)

⁹ www.ro.wikipedia.org

Principalele tipuri de rețele sociale

Facebook.com - este un o rețea de socializare creată de către Mark Zuckerberg în 2004 pentru a oferi posibilitatea de a contacta persoane apropiate, dar și persoane încă necunoscute. În acest moment, Facebook este cea mai răspândită rețea sociale din lume, atingând în 1,06 miliarde de utilizatori activi¹⁰, care au postat, în 2012, peste 219 miliarde de fotografii. Dintre utilizatori, mai mult de jumătate (700 de milioane) se conectează de pe dispozitivele mobile. Utilizatorii pot intra în această rețea din orice loc unde există acces la Internet pe baza unei parole stabilite inițial odată cu completarea formularului de înscriere. În România, Facebook este cea mai populară rețea de socializare cu aproape 6 milioane de utilizatori.¹¹

Twitter.com

Twitter permite utilizatorului să trimită mesaje scurte, de maxim 140 de caractere. Celor care au hotărât să urmărească activitatea utilizatorului le vor fi afișate mesajele acestuia. A fost lansat în 2007 și a ajuns să fie utilizat pe scară largă, atât pentru comunicare interpersonală cât și pentru comunicare de marketing.

LinkedIn.com

LinkedIn reprezintă o rețea cu scop profesional: punerea în legătură a profesioniștilor din întreaga lume, pentru a le spori productivitatea și reușitele. Practic, profilul fiecărui utilizator este ca un CV în miniatură. Momentan, are peste 225 de milioane de milioane de membri în peste 200 de țări și teritorii.

Google+

Google+ este rețeaua de socializare creată de gigantul Google. Deși numărul celor care și-au făcut cont în primele luni de la lansare a fost spectaculos, rețeaua nu cunoaște momentan popularitatea de care se bucură Facebook.

Hi5

Hi5 înregistrează peste 50 de milioane de utilizatori, 25 de milioane de vizitatori zilnici și este o rețea socială care s-a bucurat de o mare popularitate în România, în special în perioada 2005-2007. Rețeaua e axată pe împărtășirea pozelor și pe relații interpersonale. Cei mai mulți utilizatori au vârste cuprinse între 25 - 34 de ani.

10 Această rețea deține cea mai complexă bază de date despre identitatea, preferințele, comportamentul online a unei treimi din populația Europei și a Americii de Nord. news.cnet.com/8301-1023_3-57566550-93/facebook-by-the-numbers-1.06-billion-monthly-active-users/

11 <http://www.facebrands.ro/>

Protecția datelor cu caracter personal

Cea mai importantă problemă pe care o ridică utilizarea rețelelor sociale o reprezintă protecția datelor cu caracter personal. Respectul pentru viața privată și protecția datelor cu caracter personal sunt două elemente esențiale în societatea contemporană bazată pe utilizarea tehnologiilor moderne de informare și comunicare. Deși nenumărate coduri etice și dispoziții legale garantează respectul pentru informațiile personale, în mediul online, acest lucru e mai dificil. Orice informație postată online va rămâne accesibilă, cel mai probabil pentru totdeauna. Din acest motiv, este foarte important să fie acordată o atenție sporită, atât de către copii cât și de către adulți, momentului în care se comunică online elemente de identitate, prin email, mesaje sau pe rețelele sociale. Copiilor trebuie să li se explice ce informații reprezintă date cu caracter personal, când acestea pot fi sau nu transmise, care sunt situațiile când ele nu vor fi niciodată dezvăluite și ce consecințe există când nu respectăm regulile de protecție a informațiilor confidențiale.

Ce înseamnă date cu caracter personal?

Datele personale sunt datele proprii unei persoane, folosite pentru identificarea acesteia și care au un caracter privat: nume și prenume, codul numeric personal, data nașterii, adresa fizică sau electronică, numerele de telefon, naționalitatea, limba, sexul, contul bancar, amprente, înregistrarea vocii, fotografii, adresa IP¹² școala și clasa din care fac parte, programul familiei etc. Datele personale permit identificarea unei persoane fie direct, fie prin alăturarea mai multor elemente de informație.

De ce datele cu caracter personal trebuie protejate?

Într-o lume în care informația capătă o valoare din ce în ce mai mare, datele personale devin o monedă de schimb, mai ales prin intermediul rețelelor de socializare. Iar în grupul țintă al celor interesați de colectarea acestor informații sunt incluși și copiii, și în mod special, adolescenții și tinerii, mai vulnerabili la tentativele de obținere frauduloasă a datelor personale prin intermediul Internetului.

Comaniile care dețin rețelele de socializare s-au specializat în colectarea de informații, pentru o publicitate mai bine țintită în funcție de particularitățile utilizatorilor. De asemenea, numărul site-urilor piratate (false) e în creștere, creând un pericol serios la adresa securității datelor postate online. Imaginile încărcate pe diferite site-uri sau rețele de socializare pot fi preluate cu ușurință, iar dacă acestea conțin elemente clare de identificare a domiciliului sau programului familiei, situația devine gravă atât pentru copil cât și pentru membrii familiei. Fotografiile compromițătoare se pot transforma în viitor în obstacole la angajare sau vor afecta imaginea publică a tânărului. Nu în ultimul rând, folosirea

¹² Adresă IP (din engl. Internet Protocol) este un număr care identifică fiecare calculator conectat la Internet. Fiecare calculator are pe Internet cel puțin o adresă IP unică. Când cineva trimite sau primește informații, prin email sau prin vizualizarea paginilor web, conținutul digital al mesajului sau al paginii respective circulă secvențial prin pachete care cuprind adresa expeditorului și pe cea a destinatarului.

fără discernământ a datelor bancare pentru achiziționarea online de bunuri sau servicii reprezintă o amenințare serioasă la adresa securității financiare a familiei.

Pentru părinți și educatori devine important să aducă în discuție cu copiii chestiunea informațiilor pe care ei le-au postat online sau sunt tentați să le folosească în activitatea lor digitală. Modul în care aceste date sunt obținute și prelucrate, scopurile pentru care ele sunt colectate, riscurile postării datelor confidențiale sunt câteva dintre subiectele de dezbateră pe care le puteți organiza în cadrul școlii. Explicațiile clare și exemplele oferite chiar din experiența lor directă îi pot ajuta să adopte un comportament preventiv pentru o mai bună protecție a datelor și imaginii lor personale.

Cum poate un copil dezvălui date personale pe Internet?

Informațiile cu caracter personal pot fi colectate sub diferite forme, voluntar sau ca o condiție de acces la un joc, site sau o comunitate online.¹³

Date oferite voluntar

- Navigarea online presupune întotdeauna un schimb de date digitale între calculatorul utilizatorului și serverul pe care se află site-ul accesat, iar aceste date conțin un cod unic de identificare a calculatorului utilizatorului (IP), care permite identificarea abonatului, a adresei fizice a acestuia.

- Informațiile postate pe site-urile de socializare (Facebook), forumuri, prin text, imagini sau filme. Dacă setările de confidențialitate nu sunt setate corespunzător, fiind pe modul ”public”, orice utilizator activ pe acea rețea va avea acces la toate informațiile postate. Dacă doar accesul prietenilor la toate datele proprii este permis, informațiile postate vor deveni accesibile și altor persoane, necunoscute copilului și prietene a prietenilor acestuia.

- Informațiile personale introduse în formularele de înscriere care nu reprezintă o obligație pentru utilizator.

Date transmise pentru îndeplinirea unor condiții de acces

- Pentru crearea unei adrese de e-mail sau a unui cont pe o rețea de socializare.

- La înscrierea pe un site cu jocuri sau pe un forum de discuții, când le sunt solicitate adresa de e-mail, numele și prenumele, numele de utilizator, adresa, număr de telefon etc.

- Când, pentru descărcarea unei sonerii de apel pentru telefonul mobil, a unei melodii, imagini sau joc, le sunt solicitate e-mailul sau numărul de telefon.

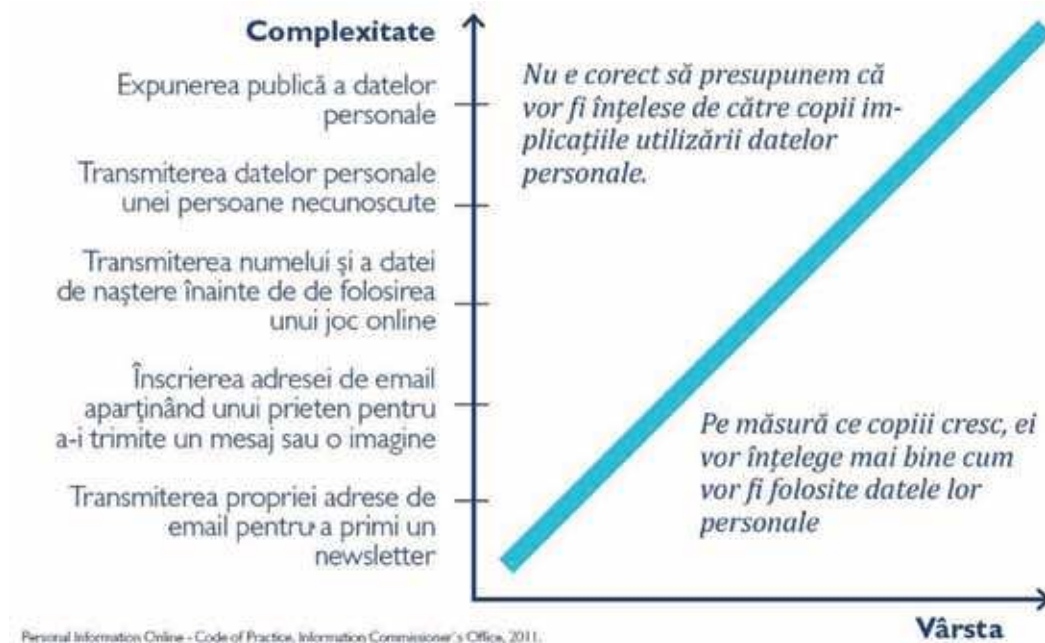
- În procesul navigării, istoricul acțiunilor copilului este înregistrat în fișiere de mici dimensiuni numite ”cookie(s)”, care pot servi la cunoașterea comportamentului online și direcționarea mesajelor publicitare în funcție de acest parametru.

- Comentariile făcute pe blog-uri, schimbarea statusului sau postarea unei fotografii

13 www.xooloo.net/blog/proteger-les-donnees-personnelles-sur-internet/

pe contul propriu, numele utilizatorului, va fi asociat conținutului accesat prin căutarea pe Google, mai ales dacă setările de confidențialitate nu sunt atent controlate.¹⁴

Comportamentul online al adolescenților

Nimeni nu este de acord cu dezvoltarea datelor personale necunoscuților sau expunerea lor publică. Nici copiii nu ar accepta așa ceva. Însă, aflați în fața monitoarelor, mulți dintre adolescenți acceptă cu ușurință furnizarea detaliilor privind identitatea lor sau a familiei pentru a-și crea rapid o adresa de e-mail, pentru participarea la un concurs online sau pentru a intra în posesia unui cadou. De asemenea, adolescenții și tinerii cu conturi pe rețelele de socializare au tendința de a posta o multitudine de informații cu caracter personal.

Sfaturi pentru a-i ajuta pe elevii adolescenți să rămână vigilenți atunci când, folosind Internetul, li se cer informații personale:

- Tastați pe motorul de căutare Google numele unora dintre elevi pentru a le demonstra câte informații și imagini putem obține cu privire la persoana lor.

- Pe baza exercițiului de mai sus, cereți elevilor să reflecteze la întrebările următoare: *Își doresc ca aceste informații să fie accesibile tuturor? Profesorii pot afla aceste lucruri despre ei? Dar un viitor angajator?*

- Organizați o mică dezbatere cu elevii pornind de la întrebarea "Ce date sunt strict confidențiale? Dar care nu sunt?"

¹⁴ Persoanele care nu sunt logate pe Facebook au acces la informațiile postate, dacă audiența setată este "Publică", inclusiv la următoarele informații: nume, imaginea de profil, coperta, sex și rețele. (www.facebook.com)

Consimțământul părinților

Pentru oricare dintre situațiile de mai jos, copiii trebuie învățați să ceară consimțământul părinților:

- Dezvăluirea numelui și adresa copilului unei persoane necunoscute, de exemplu, ca parte a termenelor și condițiilor de participare la o competiție;
- Folosirea elementelor de identitate pentru scopuri publicitare;
- Postarea imaginii copilului pe un website public;
- Colectarea de date personale aparținând membrilor familiei sau prietenilor.¹⁵

Fac excepție datele de contact ale părinților cerute pentru obținerea consimțământului.

Cum ne protejăm de fraude în shopping online?

Pentru a evita situația de a cădea victimă unor activități de fraudă online la achiziționarea de produse, trebuie respectat un set minim de reguli:

- cumpărăturile să se realizeze doar de pe site-uri recunoscute și securizate;
- contravaloarea unui produs achiziționat nu trebuie transmisă înainte de verificarea existenței și funcționalității acestuia, prin folosirea unui serviciu de escrow recunoscut;
- nu se folosesc serviciile financiare de transfer rapid, precum MoneyGram, înainte de recepționarea produsului achiziționat, mai ales când această operațiune este solicitată de vânzător;
- verificarea bonității site-ului (există magazine online fictive care au ca scop atragerea unor clienți și captarea datelor bancare ale acestora).

***Servicii de escrow** - terțe părți într-o tranzacție care recepționează, depozitează și ulterior livrează fonduri sau documente atunci când se constată îndeplinirea anumitor condiții; cont constituit între un debitor și creditor, dar deținut de un terț, nefiind însă discreționar la dispoziția acestuia; este folosit în cazul în care unul dintre ei nu își achită obligațiile contractuale;*

FACEBOOK - fișa părinților

Ce este Facebook?

Facebook este o enormă rețea socială, accesibilă gratuit, care are sute de milioane de utilizatori din întreaga lume. Pentru a folosi Facebook, tot ce trebuie să faci este să te înscrii folosindu-ți adresa de email și introducând date ca numele tău, genul, data de naștere. Ți se crează în acest fel o pagină de profil pe care o poți completa cu informații, răspunzând la diverse întrebări standard din formularele Facebook. Întrebările sunt menite să ajute utilizatorul să-și creeze conexiuni cu persoane – numite ”Prietenii” – totodată, afișând interesele utilizatorului, cum ar fi cărțile sau filmele preferate.

¹⁵ Personal Information Online - Code of Practice, Information Commissioner's Office, 2011.

Facebook nu este menit să fie folosit de persoanele sub 13 ani, dar nu este dificil să-ți creezi un profil chiar dacă ai sub această vârstă. Orice profil care contravine politicilor Facebook, inclusiv cele create cu date false vor fi suspendate sau șterse de către Facebook.

Pe lângă afișarea informațiilor de profil și a intereselor, Facebook permite unui utilizator să facă multe alte lucruri, cum ar fi să posteze statusuri, prin care spune celorlalți unde este și ce face, poate să se joace jocuri, să vorbească pe chat, să comenteze pe profilurile altor persoane și multe altele. Nici măcar nu e nevoie să aibă un computer la îndemână ca să își verifice și să își updateze pagina de Facebook, poate să facă acest lucru de pe telefonul mobil sau de pe alt dispozitiv mobil.

De ce este Facebook important?

Tinerii îl adoră. În schimb, părinții aud multe lucruri negative despre el. Într-adevăr, Facebook are partea lui de poze deochiate, schimburi de replici tăioase și chiar certuri care se extind în viața reală, dar Facebook este o modalitate excelentă pentru copii să comunice cu prietenii, să își dezvăluie interesele și să se distreze.

Adolescenții simt o mare presiune socială să folosească Facebook-ul și, dacă el este folosit într-un mod responsabil, poate reprezenta un instrument util și distractiv prin care tinerii să păstreze legătura cu prietenii lor. Din păcate, copiii pot fi nemiloși uneori și nu se vor da în lături de la a folosi orice instrument să rănească, să hărțuiască sau să facă de rușine pe altcineva.

Părinții aud de multe ori povești despre adolescenți care folosesc Facebook-ul în mod greșit și devin îngrijorați pentru copiii lor care ar putea să devină mult prea preocupați de micile neînțelegeri care se iscă în lumea virtuală. Lucrul pe care părinții trebuie să îl aibă în vedere este că acest website nu este o problemă, ci că depinde foarte mult de felul în care el este folosit. De aceea este foarte important să discutăm cu tinerii și copiii despre comportamentul responsabil pe internet.

Acestea spuse, există foarte multe alte aspecte care țin de siguranța și confidențialitatea pe internet de care trebuie să fim conștienți. Copiii își pot posta locația lor fizică, spunând unde sunt și invitându-și prietenii să li se alăture. Chiar și prietenii care nu au Facebook pot fi marcați (tag) într-o locație. Această opțiune ar trebui dezactivată când vorbim despre copii.

Facebook poate, de asemenea, să expună copiii la comentarii nedorite atât din partea prietenilor, cât și din partea unor persoane necunoscute. Acestea se pot transforma în dispute care se infiltrază și în viața reală a copiilor și îi afectează creându-le stări de tensiune. Poate cea mai spinoasă problemă sunt pozele, gândurile sau sentimentele care, odată expuse, nu mai sunt sub controlul adolescentului.

Adolescenții care folosesc Facebook creează o amprentă digitală care poate rămâne online o lungă perioadă de timp și având în vedere impulsivitatea adolescenților, ei pot să facă sau să spună lucruri pe Facebook pe care să le regrete mai apoi. Este foarte ușor pentru alți prieteni să dea mai departe orice conținut postat de un adolescent – chiar și

conversațiile. Ceea ce poate părea amuzant într-un anumit moment, poate, de asemenea, să afecteze viața personală și profesională mai târziu.

Înțelegând setările de confidențialitate Facebook

Pe Facebook, numele și poza de profil sunt întotdeauna vizibile public. Acest lucru înseamnă că alți utilizatori Facebook, pot vedea aceste informații atunci când ajung pe pagina unui anumit utilizator. Persoanele care pot vedea informațiile personale, care pot scrie pe profilul unui utilizator, pot fi limitate prin setările de siguranță Facebook. Informația poate fi făcută accesibilă Tuturor, Prietenilor prietenilor sau Doar prietenilor. De asemenea, se poate limita cine ar putea să vadă poze, comentarii sau alte conținuturi postate de către utilizator.

Dacă un adolescent are o pagină de Facebook, este important ca dumneavoastră să stați alături de ei și împreună să revizuiți setările sale de siguranță Facebook. Pe lângă asta, e bine să oferiți informații cu privire la motivația pentru care e vital să ne controlăm informațiile personale. Odată ce o informație este postată, ea scapă de sub controlul adolescentului – ea poate fi copiată, salvată sau dată mai departe altor persoane.

Prin crearea unei pagini și familiarizarea cu setările Facebook, puteți să ajutați adolescenții să îl folosească într-un mod responsabil. Găsiți mai jos câteva sfaturi care v-ar putea ajuta să navigați prin acest teritoriu nou.

Sfaturi despre cum să vorbim cu adolescenții despre Facebook

- Vorbiți cu copiii despre controlul asupra propriilor informații. Încurajați-i pe aceștia să fie selectivi cu privire la informațiile pe care le postează și chiar activitățile pe care le întreprind acolo. Aplicațiile pe care le folosesc și jocurile pe care le joacă pot și ele să fie văzute de către ceilalți.

- Folosiți setări de siguranță. Setările predefinite ale Facebook tind să lase o mare parte din informații publice până când utilizatorul le face private (deși setările pentru conturile minorilor sunt mai stricte). Revizuiți setările împreună cu adolescenții și asigurați-vă că sunt setate astfel încât doar prietenii să poată vedea profilul lor.

- Dezactivați serviciile de geo-locăție. Opțiunea Facebook Places permite utilizatorilor să-și posteze locația. Copiii pot, de asemenea, să-și marcheze (tag) și alți prieteni ca fiind prezenți la respectivul loc. Recomandăm ca această opțiune să fie dezactivată în cazul copiilor și tinerilor.

- Setări reguli cu privire la ceea ce e adecvat să posteze. Nu este permis ca adolescenții să posteze poze în ipostaze discutabile care i-ar putea afecta pe viitor. Totodată, ei trebuie să se gândească bine înainte de a posta statusuri sau comentarii. Amintiți-le că odată ce postează ceva ei pierd controlul asupra acelei informații.

- Încurajați adolescenții să reflecteze înainte de a se auto-dezvălui. Copiii sunt foarte prinși în moment și sunt mai predispuși să posteze ceva sub impuls. Lucrați cu ei ca să

corecteze acest lucru. Învățați-i să se întrebe de ce postează un anumit lucru, cine va putea să vadă lucrul respectiv și dacă acest conținut ar putea fi înțeles greșit sau chiar folosit împotriva lor mai târziu.

- Aveți grijă la reclame. Sunt foarte multe reclame pe Facebook și multe companii mari care au pagini acolo. Cei din marketing folosesc în mod activ rețelele sociale pentru a ajunge la acest tip de audiență.

- Creați-vă propria pagină. Cea mai bună modalitate de a învăța despre Facebook este să vă creați chiar dumneavoastră un cont. Totodată, o modalitate foarte bună de a porni o discuție cu un adolescent este de a-l ruga să vă arate cum se poate crea un cont pe Facebook.

- Împrieteniți-vă pe Facebook cu copiii mai mici. La această vârstă, copiii nu înțeleg exact anumite concepte și nu știu că ei lasă o “amprentă” digitală. De aceea, e bine să vedeți ceea ce ei postează.

- Întrebați adolescenții dacă sunt de acord să vă fie prieteni pe Facebook. Mulți dintre ei vor fi de acord, dar e bine să nu fiți intruzivi și să nu postați foarte multe comentarii, să vă împrieteniți cu prietenii lor, etc.

- Alegeți-vă bătațiile. Veți vedea pe internet multe lucruri bune, rele și unele chiar de neînțeles. Dacă vreți să evitați situația în care cei mici se retrag din prietenia cu dumneavoastră de pe Facebook, atunci nu le faceți observații cu privire la orice mic lucru. Vorbiți mai mult despre aspecte mai generale și cu adevărat importante.

- Fiți un model demn de urmat. Rețineți! Și ei la rândul lor pot vedea ceea ce postați. Un comportament potrivit îi va inspira pe tineri să aibă o amprentă digitală curată.

„PROTEJEAZĂ-ȚI DATELE PERSONALE” (ciclul primar și gimnazial)

Descriere

Activitatea răspunde la întrebarea ”Ce tipuri de informații ar trebui să păstrezi doar pentru tine când folosești Internetul?”. Elevii vor învăța că multe website-uri solicită informații confidențiale și vor discuta ce reguli să respecte în aceste situații. Ei vor trece în revistă ce informații sunt confidențiale sau au caracter personal și nu trebuie dezvăluite fără acordul unui adult în care pot avea încredere. Vor vedea un chestionar online a cărui completare se face cu date confidențiale și vor înțelege că nu ar trebui niciodată să ofere astfel de informații. Ei vor naviga apoi pe site-uri care solicită un nume de utilizator (*username*) și vor înțelege ce reguli trebuie să respecte pentru a-și proteja datele personale atunci când stabilesc un nume de utilizator.

Timp estimat: 45 minute.
gimnazial.

Participanți: elevi din ciclul primar și

Obiective

Elevii vor fi în măsură să...

- Recunoască tipul de informații cu caracter personal;
- Înțeleagă că niciodată nu trebuie să dezvăluie informațiile personale ;
- Începe să-și creeze nume de utilizator care le protejează informațiile personale.

Materiale și instrumente

• Pregătiți prezentarea website-urilor Sigur.info (www.sigur.info), Esafetykit (www.esafetykit.net) , Big Brain (www.sigur.info/joc-bigbrain.html) și Tineri în siguranță pe Internet (www.safernet.ro/lectii), www.edu.ro - proiecte

Resurse pentru familie

Trimiteți acasă materialul ”Fișa familiei privind siguranța online”

INTRODUCERE

Încălzirea (105 minute)

ÎNTREBAȚI:

Definiții

Date (informații) personale – date proprii unei persoane, folosite pentru identificarea acesteia și care au un caracter privat: nume și prenume, adresa, numerele de telefon, școala și clasa din care fac parte, programul familiei etc.

Ce vei face dacă
cineva necunoscut
îți cere adresa și
numărul de telefon?

Elevii trebuie să înțeleagă că nu trebuie niciodată să dezvăluie astfel de informații, cu excepția permisiunii unui adult de încredere. Întrebarea reprezintă o ocazie pentru a afla dacă elevii cunosc acest răspuns. Dacă nu-l știu, ajutați-i să-l țină minte.

EXPLICAȚI elevilor că e important să cunoască informații cu caracter personal (cum ar fi, adresa, numere de telefon, școala etc.), dar e la fel de important să păstreze aceste informații doar pentru ei. Ele nu trebuie dezvăluite, cu excepția situațiilor când au de-a face cu persoane apropiate, cum ar fi rude, profesori sau prieteni apropiați.

Cereți elevilor să ofere exemple de informații care trebuie să rămână private. Scrieți pe tablă sau pe flipchart răspunsurile lor pentru a le avea la dispoziție mai târziu. Verificați dacă toți au înțeles că datele personale (private) includ următoarele:

- nume și prenume
- vârstă
- adresa
- numărul de telefon
- adresa de email (emailurile părinților)
- școala la care învață
- programul după școală
- unde lucrează părinții

ÎNCURAJAȚI elevii să discute de ce este important să nu ofere informații personale persoanelor necunoscute. Subliniați că nu sunt deloc în siguranța dacă oferă aceste informații persoanelor pe care nu le cunosc. Ei trebuie să întrebe întotdeauna pe unul dintre părinți ori o altă persoană apropiată dacă pot să facă acest lucru.

FOLOSIȚI ACTIVITATEA SUGERATĂ ÎN ANEXA 2, utilizând jocul BIG BRAIN.

LECȚIA 1

Întrebă înainte să spui (10 minute)

ÎNTREBAȚI:

Ce faci dacă cineva necunoscut îți trimite un e-mail sau un mesaj pe telefon în care îți cere adresa și numărul de telefon?

Elevii trebuie să știe că nu ar trebui să ofere aceste informații online sau prin telefon.

EXPLICAȚI elevilor că este important să păstreze informațiile cu caracter personal ori de câte ori folosesc calculatorul sau telefonul mobil. Ei vor învăța câteva reguli pentru a-i ajuta să procedeze astfel.

ÎNCURAJAȚI elevii să prezinte exemple când ei înșiși sau alții au completat un formular care solicită date personale. Probabil elevii vor menționa cazurile când li s-a cerut să completeze tezele sau alte lucrări de verificare cu numele, prenumele, anul școlar și clasa.

PREZENTAȚI elevilor un formular online care solicită informații cu caracter personal.

INVITAȚI elevii să analizeze formularul și să numească diferite elemente de informație cerute.

ÎNTREBAȚI:

Crezi că acestea sunt informații personale?

Elevii trebuie să recunoască acest tip de informații, cum ar fi adresa, numărul de telefon sau e-mailul.

De ce completarea unui formular online cu date personale este același lucru cu dezvăluirea lor unor persoane necunoscute?

Elevii trebuie înțeleagă că, ori de câte ori trimit informații online (prin intermediul unui calculator sau al unui telefon mobil cu acces la Internet), acestea pot fi văzute de persoane pe care ei nu le cunosc.

AJUTAȚI elevii să înțeleagă că ei nu trebuie niciodată să completeze singuri aceste formulare online. Numai adulții pot face acest lucru, atunci când este vorba despre date cu caracter personal.

LECȚIA 2

Cum să folosești numele de utilizator (*username*)? (20 minute)

CEREȚI elevilor să exploreze cu dumneavoastră unul sau mai multe dintre următoarele site-uri.

DEFINIȚI termenul "nume de utilizator". Apoi dați click pe site-urile alese și cereți elevilor să creeze un nume de utilizator.

Big Brain (vsav.webducation.info/BigBrain.php?lang=ro). Click pe "Înregistrează-te acum", apoi selectați anul nașterii copilului și click pe simbolul specific genului copilului.

Sigur.info (www.sigur.info). Click pe "Înregistrare".

EXPLICAȚI elevilor că anumite site-uri cere înregistrarea înainte de a avea acces la jocuri sau la alte lucruri.

ÎNTREBAȚI:

Crezi că ar trebui să folosești numele vostru real sau ceva care include acest nume, atunci când vă creați *username*-ul?

Elevii trebuie să înțeleagă că numele lor real este confidențial, astfel că nu poate face parte din *username*-ul ales.

DIRECȚIONAȚI atenția elevilor către următoarele reguli în crearea numelor de utilizator.

Reguli

- Întreabă unul dintre părinți sau un alt adult de încredere înainte de a-ți crea un *username*.
- Nu includeți nicio informație cu caracter personal în *username*, cum ar fi numele real, vârsta, ziua de naștere, numele școlii sau al orașului, adresa sau numărul de telefon, ori adresa de e-mail.

Sugestii

- Include cuvinte care te vor ajuta să-ți reamintești *username*-ul, cum ar fi animalul, personajul sau jucăria preferate. Ai putea să le combini cu alte cuvinte sau numere.
- Dacă *username*-ul creat este deja folosit, trebuie să-ți creezi altul.
- Notează-ți *username*-ul și parola și, cu ajutorul părinților, găsește un loc sigur în care să le păstrezi în cazul în care le vei uita.

DISTRIBUIȚI elevilor hârtie și grupați-i în perechi.

CEREȚI elevilor să-și intervieveze partenerul folosind următoarele întrebări și să-și noteze pe hârtie răspunsurile.

Care este animalul tău preferat?

Care este personajul, emisiunea TV sau cartea preferată?

Care sunt numerele tale preferate?

INSTRUIȚI elevii să creeze trei nume de utilizatori sigure pentru partenerul lor folosind informații din răspunsurile notate. Ele nu trebuie să conțină numele partenerului, vârsta, școala, adresa de email, data nașterii sau orice altă informație privată.

CEREȚI elevilor să prezinte clasei numele de utilizator alese pentru verificarea respectării regulilor de mai sus.

ÎNCHEIERE

Finalizarea orei (5 minute)

Puteți folosi următoarele întrebări pentru a evalua modul în care elevii au înțeles regulile prezentate.

ÎNTREBAȚI:

Când ți se pot cere informații cu caracter personal pe calculator?

Elevii trebuie să descrie cum li s-ar putea cere informații personale la completarea unor formulare de înregistrare.

Ce informații trebuie să rămână confidențiale atunci când folosim calculatorul?

Elevii trebuie să menționeze numele, adresa, numărul de telefon, e- mailul, vârsta etc.

Ce reguli trebuie să respecti la crearea unui username?

Elevii trebuie să recunoască că un username sigur este acela care nu conține nicio informație personală și e ușor de reținut. De asemenea, ei trebuie să ceară ajutorul unui adult atunci când se înregistrează pe un website.

Activități suplimentare

Organizați elevii în echipe (4-8 membri) pentru a lucra împreună la realizarea unui poster cu titlul ” PROTEJEAZĂ-ȚI DATELE PERSONALE”.

Activități pentru acasă

Cereți elevilor să lucreze acasă cu un membru al familiei pentru a crea nume de utilizator sigure, respectând regulile învățate.

”PROTEJEAZĂ-TE ÎMPOTRIVA CELOR RĂI!”

1. Când poți (este indicat) să folosești numele întreg pe Internet?

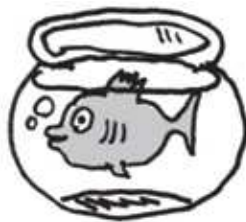
- a) Niciodată.
- b) Numai dacă cineva îți cere.
- c) Întotdeauna.

2. Poți găsi informațiile cu caracter personal? Marchează cu X informațiile pe care nu trebuie să le dezvălui persoanelor pe care nu le cunoști foarte bine.

3. Ce username include informații prea multe despre persoana în cauză?

- a) cristi_ionescu_11985
- b) imi_plac_pestisorii99
- c) rex_prietenul_meu42

AVANTAJELE ȘI CAPCANELE VIEȚII DIGITALE (ciclul gimnazial)

Întrebarea esențială

Care sunt beneficiile și potențialele capcane în utilizarea canalelor media digitale în viața noastră socială caracterizată prin interconectare?

Descriere

Elevii vor reflecta asupra avantajelor și capcanelor mediului online pentru ei, pentru relațiile cu persoanele apropiate lor sau pentru societate în general.

Ora de dezbateri va începe cu filmul "Viețile noastre digitale" care oferă o introducere în temă folosind experiența digitală și declarațiile copiilor. Apoi **Ghidul de discuție privind avantajele și capcanele vieții digitale** va oferi elevilor punctele de plecare în exprimarea opiniilor cu privire la subiectul dezbaterii.

Elevii vor experimenta situația în care alte persoane pretind că rezultatul muncii lor le aparține. Ei vor determina în ce condiții sunt acceptabile sau nu situații diferite în care sunt implicați elevii și temele lor pentru acasă. Ei își vor însuși modurile corecte de citare a ideilor și textelor culese de pe Internet, inclusiv includerea citării într-un text scris.

Timp estimat: 45 minute.

Participanți: elevi din ciclul gimnazial.

Obiective

Elevii vor fi în măsură să...

- Prezintă câteva dintre aspectele pozitive și negative privind viața digitală;
- Recunoască căile prin care media produce efecte asupra lor, asupra prietenilor și familiilor și asupra societății.

- Reflecte asupra modului în care ei utilizează media digitală, în special acele zone ale vieții digitale care prezintă multe aspecte de ordin etic.

Materiale și instrumente

- Vizionați filmul "Viețile noastre digitale" și pregătiți-l pentru a fi arătat elevilor: <http://www.youtube.com/watch?v=aDLtU8eWz9E> (filmul este în limba engleză).
- O copie pentru fiecare elev a materialului "Ghidul de discuție privind avantajele și capcanele vieții digitale" (regăsit la finalul acestui exercițiu).
- Analizați "Ghidul de discuție privind avantajele și capcanele vieții digitale – varianta pentru profesor".

Definiții

Capcană – cursă ori pericol greu de depistat

Nativ digital – persoană care a crescut cu calculatoarele, jocurile video și Internetul încă de la naștere și se simte confortabil cu aceste tehnologii.

Bun cetățean digital - persoana care folosește Internetul și alte tehnologii digitale de informare și comunicare pentru scopuri bune, cum ar fi crearea de comunități incluzive, colaborare pozitivă, cauze prosoziale, dezvoltare personală etc.

INTRODUCERE

Încălzirea (10 minute)

CEREȚI elevilor să ridice mâinile dacă...

- Au un profil pe o rețea de socializare (Facebook, Hi5 etc.).
- Folosesc rețeaua de socializare cel puțin de trei ori pe săptămână.
- Folosesc Internetul pentru a comunica cu prietenii lor.
- Folosesc internetul pentru a se juca cu alții.
- Folosesc Internetul pentru a posta/încărca lucrări create de ei înșiși.
- Ceva pozitiv li s-a întâmplat folosind internetul.
- Au avut probleme, s-au supărat sau au pățit ceva rău, pentru că ceva s-a întâmplat pe Internet.

CEREȚI elevilor să se gândească (în liniște) despre viața lor digitală și despre cum folosesc Internetul, folosind următoarele întrebări:

ÎNTREBAȚI:

Dacă Internetul, telefoanele mobile sau alte instrumente de comunicare nu ar fi existat, viața ta ar fi fost mai bună sau mai rea?

Răspunsuri variate.

Cum te-ai simți dacă nu ai putea să folosești Internetul sau telefonul mobil pentru o săptămână? Viața ta ar fi diferită?

Răspunsuri variate.

LECȚIA 1

Vizionați filmul (5 minute): <http://www.youtube.com/watch?v=aDLtU8eWz9E>

Filmul poate fi vizionat mai întâi în întregime și apoi cu pauze după fiecare secțiune pentru a folosi întrebările pentru dezbateri din **Ghidul de discuție privind avantajele și capcanele vieții digitale (aflat la finalul acestui exercițiu)**

LECȚIA 2 (pentru copiii din ciclul primar)

Folosiți Ghidul de discuție? (25 minute)

IMPĂRȚIȚI elevilor materialul **Ghidul de discuție privind avantajele și capcanele vieții digitale**.

FOLOSIȚI **Ghidul** pentru a-i ajuta pe elevi să reflecteze asupra locului lor în societatea interconectată de astăzi. De-a lungul dezbaterii, orientați elevii să se gândească la viața lor digitală, a prietenilor și a societății în general, subliniind aspectele pozitive numeroase sau cele negative.

DEFINIȚI termenii **capcană**, **nativ digital**, **bun cetățean digital**, dacă este nevoie.

ÎNCHEIERE

Finalizarea orei (5 minute)

CONCLUZIONAȚI dezbateră cerând elevilor să gândească despre ei înșiși ca fiind cetățeni digitali. Ce trebuie să facă ca să devină buni cetățeni digitali? E nevoie de o schimbare în comportamentul lor? Dacă da, care este aceasta? Răspunsurile pot fi un reper în evaluarea înțelegerii filmului de către elevi.

SCRIEȚI următoarea întrebare pe tablă și rugați elevii să răspundă în câteva propoziții:

Odată cu puterea vine responsabilitatea: Ce înseamnă acest lucru în viața ta digitală?

Evaluarea răspunsurilor lor oferă o bună imagine asupra înțelegerii obiectivelor dezbaterii. Elevii au analizat cu succes avantajele și capcanele vieții digitale?

Activități pentru acasă

Cereți elevilor să întrebe membrii familiilor lor care nu au crescut cu un calculator sau cu telefon mobil conectat la Internet, cum era viața lor înainte? Cum intrau în legătură cu familia sau cu prietenii lor? Cum își făceau temele pentru acasă? Cum aflau despre locurile de muncă și cum aplicau? Privind înapoi, care erau avantajele și dezavantajele de a nu avea acces la tehnologiile moderne de comunicare online?

Avantajele și capcanele vieții digitale

Direcții

Folosiți următoarele întrebări pentru a reflecta asupra multiplelor aspecte pozitive, dar și asupra celor negative, care caracterizează viața voastră digitală.

1. Care sunt modurile în care copiii din film participă la viața digitală? Și voi le folosiți? Sunt și alte căi prin care Internetul poate fi folosit în sens pozitiv?
2. Ce vrea să spună fata din film atunci când declară că Internetul poate fi ”supărător”?
3. Credeți că există modalități prin care mediul online poate întări relațiile între oameni? Dar căi prin care aceste relații să fie amenințate?
4. De ce credeți că fata din film spune că nu-și dorește ca oamenii ”să afle cine este ea”? Ce simți când știi că oamenii îți cunosc identitatea online?
5. Unii declară că astăzi copiii cunosc mai multe despre viața lor digitală decât știu părinții sau profesorii. Tu ce crezi?
6. Ce a vrut să exprime fata din film atunci când a spus că ”e mai ușor să experimentezi online”?
7. Elevii vorbeau despre ”comentarii despre oameni”. Ca au vrut să spună? Există aspecte pozitive în legătură cu acest lucru? Dar negative?
8. Cineva spunea în film că i-au folosit foarte mult comentariile altora despre munca ei. Ai primit vreodată feedback pentru ceva făcut online? A fost o experiență bună? De ce sau de ce nu?
9. Care sunt lucrurile spuse de copii în film despre respectarea creației, a muncii altuia?
10. Ce înseamnă să fii ”un bun cetățean digital”? Există exemple în acest sens?

Avantajele și capcanele vieții digitale

Direcții

De-a lungul dezbaterii, orientați elevii să se gândească la viața lor digitală, a prietenilor și a societății în general, subliniind aspectele pozitive numeroase sau cele negative.

1. Care sunt modurile în care copiii din film participă la viața digitală? Și voi le folosiți? Sunt și alte căi prin care Internetul poate fi folosit în sens pozitiv?	<ul style="list-style-type: none">• Copiii au comentat despre site-urile de socializare.• Copiii au postat experiențe proprii.• Copiii au folosit jocuri online.
2. Ce vrea să spună fata din film atunci când declară că Internetul poate fi "supărător"?	<ul style="list-style-type: none">• Poți să afli multe despre o persoană pe Internet.• Internetul poate deveni prea ...personal.• Ai putea să postezi ceva ce nu ți-ai fi dorit.
3. Credeți că există modalități prin care mediul online poate întări relațiile între oameni? Dar căi prin care aceste relații să fie amenințate?	<ul style="list-style-type: none">• Da, oamenii sunt conectați la o comunitate mult mai mare decât cea cunoscută "offline".• Da, oamenii pot să cunoască pe alții care se află geografic la mare distanță.• Oamenii pot spune lucruri urâte atunci când sunt anonimi.• Poți interpreta greșit mesajele trimise online.
4. De ce credeți că fata din film spune că nu-și dorește ca oamenii "să afle cine este ea"? Ce simți când știi că oamenii îți cunosc identitatea online?	<ul style="list-style-type: none">• Oamenii sunt străini. Ea nu vrea ca străinii să afle lucruri despre ea.• Ea nu-și dorește ca oamenii să cunoască lucruri personale despre ea.

<p>5. Unii declară că astăzi copiii cunosc mai multe despre viața lor digitală decât știu părinții sau profesorii. Tu ce crezi?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Unii adulți simt că tinerii și copiii știu mai multe despre Internet și tehnologiile digitale având în vedere că ei nu au crescut cu acestea, încercând constant să țină pasul. Ceea ce e necunoscut poate inspira frică. • Unii adulți au cunoștințe avansate despre media digitală, mai ales anumiți profesori. • Adulții pot fi de mare ajutor pentru copii în rezolvarea conflictelor pe care le au cu alții în timpul utilizarea Internetului. • Copiii transmit multe mesaje text, adulții emailuri. • Copiii au abilități tehnice pe care le pot împărtăși adulților, iar adulții au o înțelepciune despre viață care lipsește copiilor.
<p>6. Ce a vrut să exprime fata din film atunci când a spus că "e mai ușor să experimentezi online"?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pe Internet, oamenii nu știu cine ești. • Ești anonim pe Internet. • Poți pretinde că ești o cu totul altă persoană. • Poți fi băiat dacă ești fată, și invers. • Poți pretinde altă vârstă - și poți fi tratat ca un adult.
<p>7. Elevii vorbeau despre "comentarii despre oameni". Ca au vrut să spună? Există aspecte pozitive în legătură cu acest lucru? Dar negative?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Înseamnă aplicarea unui "tag" sau "etichetă" pe imaginile altora. • E similar cu ceea ce faci "offline". • E o cale prin care unele persoane, anonim, își spun lucruri urâte. • E o modalitate distractivă de a stabili prietenii online. • Oamenii pot spune lucruri supărătoare sau jignitoare. • Oamenii pot să rănească cu adevărat sentimentele altora. • Poate fi rușinos.
<p>8. Cineva spunea în film că i-au folosit foarte mult comentariile altora despre munca ei. Ai primit vreodată feedback pentru ceva făcut online? A fost o experiență bună? De ce sau de ce nu?</p>	<p>Răspunsurile pot varia.</p>

<p>9. Care sunt lucrurile spuse de copii în film despre respectarea creației, a muncii altuia?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ei vorbesc despre ajutorul oferit prin feedback. • Trebuie să fi atent cu oamenii care folosesc rezultatele muncii tale. • Trebuie să ai încredere în oameni.
<p>10. Ce înseamnă să fii "un bun cetățean digital"? Există exemple în acest sens?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Un bun cetățean digital este cineva care folosește Internetul și celelalte tehnologii digitale pentru scopuri bune, cum ar fi crearea de comunități incluzive, colaborare pozitivă, cauze prosoziale, dezvoltare personală etc. • Un bun cetățean digital devine o portavoce împotriva celor care hărțuiesc sau amenință pe Internet. • Un bun cetățean digital nu face comentarii negative despre munca și imaginile altor persoane. • Un bun cetățean digital nu postează informații despre altă persoană care nu-și dorește acest lucru.

”CUI APARTINE ?”

1. Un _____ este acea persoană care a crescut utilizând calculatoarele, jocurile video și Internetul și se simte confortabil cu aceste tehnologii.

- a) Nativ digital.
- b) Tocilar.
- c) Profesor de IT.

2. Profesorul îi spune elevei că, atunci când ești pe Internet, ”odată cu puterea vine responsabilitatea”. Ce înseamnă acest lucru?

- a) Calculatoarele folosesc multă electricitate când este accesat Internetul.
- b) Internetul este un instrument foarte puternic, de aceea trebuie să fii foarte atent cum îl folosești.
- c) Numai persoanele responsabile folosesc Internetul.

3. Există aspecte pozitive și aspecte negative în legătură cu petrecerea timpului pe Internet? Citește propozițiile de mai jos și încercuiește atunci când aspectele enunțate sunt pozitive sau negative.

a) Poți arăta rezultatele muncii tale și altor persoane pe Internet.	Pozitiv	Negativ
b) Poate fi ușor să interpretezi greșit ce au spus alții pe Internet.	Pozitiv	Negativ
c) Câteodată oamenii spun pe Internet lucruri rele pe care nu le-ar fi spus față în față.	Pozitiv	Negativ
d) Poți să păstrezi legătura cu alte persoane pe Internet chiar dacă acestea locuiesc foarte departe de tine.	Pozitiv	Negativ

ANEXA 2

Activitate complementară - Jocul BIG BRAIN

Descriere

Activitatea are rolul de a îi familiariza pe copii cu noțiunile teoretice de Siguranță Online, expuse interactiv în cadrul unui joc pe Internet, denumit Big Brain. Jocul a fost dezvoltat special pentru a pune în evidență comportamentele periculoase pe Internet dar și soluțiile potrivite pentru a le combate.

Timp estimat: minimum 50 minute
primar.

Participanți: elevi din ciclul

Obiective

Elevii vor fi în măsură să...

Răspundă corect la întrebări legate de comportamentul corect în mediul online, în funcție de situațiile diferite la care jocul îi va supune.

Resurse necesare:

- **Computer (e)**
- **Conexiune la Internet**

INTRODUCERE (10 minute)

Accesați website-ul <http://vsav.webducation.info/> și selectați limba română ca limbă de desfășurare a jocului. Rugați-i pe copii să își facă conturi personale (va fi necesar să își introducă date personale – adresa de email, vârstă)

UTILIZARE (10 minute)

Jocul poate fi utilizat ca activitate de susținere a elementelor teoretice, pentru subcapitolul 4 c) **REȚELELE SOCIALE ȘI PROTECȚIA DATELOR PERSONALE, Activitatea Protejează-ți datele personale:** Selectați, din meniul central al jocului, locul *Cyber Parc* (subiect specific : recunoașterea mesajelor nepotrivite) și invitați-i pe copii să treacă nivelul, răspunzând la întrebări. Rugați-i să își noteze punctajele.

În subcapitolul 4 e) **GROOMING, activitatea Să vorbim în siguranță pe Internet .**

Selectați, din meniu, locul *Rețea socială* (subiect specific : identificarea persoanelor neredibile). Rugați-i să își noteze punctajele.

CONCLUZII (10 minute)

Discutați cu copiii, pe fiecare subiect în parte, în legătură cu răspunsurile oferite de ei. Faceți un clasament cu punctajele cele mai mari și încercați să dezbateți cu ei motivul pentru care au obținut punctajele acelea.

